

CSEH MIKLÓS:

A MEGYE KÉPZŐMŰVÉSZEINEK BEMUTATÓJÁRÓL

A nógrádi festőművészek — a Képzőművész Szövetség megyei munkacsoportjának tagjai — a salgótarjáni József Attila kultúrotthonban rendezték meg kiállításukat. A tárlat munkásságuk legújabb teljesítményeit foglalja egybe. Anyagát gondos válogatással állították össze. Híven tükrözi az alkotói munkában elért sikereket, de azokat a nehézségeket is, amelyekkel a megye művészeinek még meg kell küzdeni. A kiállítás — a körülötte kialakuló véleményeseréssel, vitákkal együtt — bizonyára jelentős segítséget ad a további magasabb eredmények eléréséhez.

Az új eredményekben — az alkotók tehetségén, szorgalmán túl — komoly része van annak a jelentékeny támogatásnak, amit a megye felelős vezetői részéről kapnak a művészek. A Pártbizottság, a képzőművészet kulturpolitikai jelentőségének megfelelően, helyes eszmei-ideológiai tanácsokkal, okos irányítással szolgál. De a megyei Tanács népművelődési osztályának segítségét sem nélkülözik a Nógrád megyei művészek. S ha az élet- és munkakörülményeik megjavításában (gondolunk itt a vásárlásokra és az ösztönző, fejlődést serkentő *díjakra*) még nem is sikerült méltó megoldást találni — ez csupán idő kérdése. Meggyőződésünk, hogy a Nógrád megyei művészeti centrum ebben sem marad el az ország más részei mögött. A miskolciak, hődmezővásárhelyiek, pécsiek eleven művészeti életet alakítottak ki. Salgótarján vidéke — a kiállítás tanúsága szerint — a művészetben már felzárkózott mögéjük. A sorrendben előkelő rangot ért el. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az a tény, hogy a megye művészei közül legtöbb hárman is szerepeltek Budapesten az országos VIII. Művészeti Kiállításban. (Czinke Ferenc két művével is, valamint Pataki József és Orosz László.) De méginkább bizonyítja a kiállítás maga. A megye festői nagy előrelépést tettek — tehetségük kibontakozik, stílusuk egyénivé, eredetivé válik, s lassan már *tényezőkként* szerepelnek. Mint olyanok, akik az új magyar festészethez hozzá tudják adni a „maguk obulusait”.

Vegyük elsőnek *Czinke Ferencet*, a nógrádi festőcsoport egyik legerősebb egyéniségét. Képeinek sorozata érdekes pillantról ad számot: művésznünk túljutott a „keresés” időszakán s munkáiból most már egy konzekvens festő képe bontakozik ki. A „Szőlőnyitók” súlyos parasztfigurái, a „Zsuzsi” kedves humora, a „Bivalyfogat” sejte mes-romantikus hangvétele csupa olyan jegy, amely arra utal, hogy e művek alkotója rem élégszik meg a „látzatok” felszínes közvetítésével. Mélyebbre és a valóság világában, jelentékeny emberi-társadalmi mondanivalót igyekszik megfogalmazni. Gouache-aiban viszont a közvetlenhangú líra viszi a vezetőszólamot. Könnyed feljegyzések ezek a hazai táj egy-egy meghitt részletéről. De mondanivalójuk magas — miként a nagyobb kompozícióké —, mert „a jelenség mögött”, a tűnő hangulati szépségek alatt láttatják a karakterisztikumokat, jellegzetességeket, a lényegét. Ha vannak is bizonyos gyengeségek, egyenetlenségek Czinke festészetében: hajlékony tehetségével, rugalmas művészegyéniségével gyorsan leküzdheti.

Pataki József szintén azok közé tartozik, akik rendkívül igényesen állnak hozzá feladatukhoz. Témáit jól megválogatja s elmélyül bennük. Az „Új közönség”-ben is azt érzékeljük elsősorban, hogy alkotója a kultúrforradalom e mármár szokványos, közhelyszerű jelenségét festői módon tudta képpé formálni. A „Partizán halála” című kompozíció drámai feszültségével, az „Anyámmal” elnevezésű önarckép intimitásával ragadja meg a szemlélőt. Valamiféle bizonytalanságot, következtetlenséget azonban mégis érzünk. Egy-egy részletet — amelyek festőileg is legizgalmasabbak számára — magas szinten old meg, más részeket viszont méltatlanul elhanyagol. A képi egység alapvető követelménye szenved csorbát — csökkentve a művek kvalitását.

Iványi Ödön elsősorban nagyméretű pannószerű képével — a „Pieta 1944”

című művel — hívja fel a figyelmet. A nagyszabású vállalkozáshoz helyesen használta fel a klasszikus mesterek adta tanulságokat. Igaz, ezek a reminiscenciák elég határozottan érvényesülnek. Talán szerencsésebb lett volna, ha a modern festészet vívmányait is figyelembe veszi. Komoly vállalkozás a József Attiláról készített arckép is, bár legfőbb gyengéi: a túlméretezettség s a szegényesebb, ötletlenebb részletmegoldások erősen szemükbe tűnnek. Épp az hiányzik belőle, amit tájképeiben töretlenül képvisel: az érzékenység, festői kultúráltság.

Farkas András „Szerelőmunkások” című művével válik ki. Egyszerű, szinte puritán beszámoló egy mindennapi munkamozzanatról, de látjuk mögötte a művész együttérző rokonszenvét, a dolgozó ember iránti megbecsülését. Erdekeseik vízfestményei. Kiváló ismerője e nehéz technikának. A művészetszerető látogató számára bizonyára sokáig emlékezetes marad a „Horgászok”, a „Tatarozás”, vagy a jellembrázoló tudását megmutató „Öreg pásztor”. Kár, hogy e tehetséges művész néha a naturalizmus eszközeit alkalmazza. A „Szerelőmunkások”-ban is feltűnik bizonyos lapos objektivizmus — ha nem is meghatározó jelentőségű —, de az „Edzésen”, vagy a „Békes öregség” című képekben már domináns módon jelentkezik.

A gazdag változatosságú anyagban Németh Sándor műveit is figyelemmel vesszük szemügyre. Egyik neves, országoshírű mesterünk félreismerhetetlen hatását persze felfedezzük, de az élményszerűség és a művészi munkálás finom gondossága is felöltik bennük. Németh Márta munkáit szintén az effajta erények teszik emlékezetessé. Orosz László — aki Budapesten él, s a csoport tiszteletbeli tagjaiként vesz részt a tárlaton — elsősorban hangulatos csendéletével és kis tájképével kelt figyelmet. Csak a bátortalanságot és tanulmányyszerűséget, illetve az „iskolás” szemléletet kell leküzdenie. Sztrapecz Károly művei láttán viszont senki nem mondaná, hogy alkotójuk most végzi tanulmányait. Határozottan formált, eredeti szemléletre törekedő művek.

A népszerű akvarellfestészet köréből több jeles művész okoz örömet az e műfajt kedvelőknek. Elsősorban Réti Zoltán, aki az Ipoly-mentén készült hangulatos vízfestményeivel szerez maradandó élményeket, valamint Králik Andor, a rutinosan ügyes Radics István, a spekulációmentes egyszerűséggel fogalmazó Lezszenzky László és Szabó Aron.

Külön kell említenünk id. Szabó István Kossuth-díjas szobrászművésznünk szereplését. Kiváló fafaragó-mesterünk a Szovjetunióban is nagy sikerrel szerepelt, a Múcsarnok pedig nemrégiben önálló kiállítást szentelt működésének. Bemutatott két műve méltó módon képviseli értékes munkásságát.

A Nógrád megyei művészek közös bemutatója — ma már szinte hagyományosan — évente kétszer kerül sorra. Ez az alkalom felszabadulásunk tizenöt esztendőös évfordulójával esik egybe — s ünnepi jellegű. Az ünnepi emelkedettséget az a tény biztosítja valójában, hogy a művészek munkássága új, magasabb szintű periódushoz érkezett el. Ha továbbra is ilyen ütemben fejlődik a megye művészete: bizton remélhetjük, hogy maradandó értékekkel gyarapítja majd az új magyar festészetet.

